

Βαρῶσια 24 Σεπτεμβρίου 1946

Κ. Χρ. Μάτσης

Τ. Κ. 7

Βαρῶσια.

Κύριον

Ανδρέαν Αντωνιάδην

Αγαπητέ μου Ανδρέα,

Γοργοκινούνται μέσα μου ανταλασσόμενες οι ιδέες που αναστατώνουν το μυαλό ύστερα από το γράμμα σου στο οποίο προχωρώντας στη συζήτησή μας διατυπώνεις τον ισχυρισμό πως στη φύση μέσα ο άνθρωπος είναι ο μεγάλος βασιλιάς.

Δεν θέλω αγ. μου να παραγκωνίσω την ανθρώπινη αξία μα δεν μπορώ επίσης να παρίδω και την αξιοθρήνητη κατάντια στην οποία τον ρίχνη η μεγάλη βασίλισσα, η φύση γιατί στην πραγματικότητα ο άνθρωπος δεν είναι τίποτε παρά μια μαριονέττα στα χέρια της.

Μπροστά στο μεγάλο μυστήριο που περικλείει εκστατικά σκύβει ταπεινά ο ανθρώπινος νους για ν' αναπέψη ανεκφράστου μεγαλειότητας δημιουργήματα εμπνεύσεως απαραμίλου.

Μέσα στο άγνωστο που περικλείει ασφυκτιά σπαρταριστά η ανθρώπινη εναρμονιστή έκφραση και πηγαία αντηχούν μπροστά της οι μεταλλικοί της τόνοι για να θαφτούν εγκληματικά στον τάφο της αφάνειας, αφού πνιγούν βαθειά στην απέραντη θάλασσα της ταπεινής της μικρότητας, έκφραση κι αυτή της δύναμής της.

Ερευνητική η ανθρώπινη φαντασία γεννά μέσα από της Διονύσιας κρεπάλης τον χορό, μέσα από της Ορφικής αιωνιότητας την αθανασία την μαρτυρική αγωνία ενός ανθρωπιστικά αγωνιζομένου Προμηθέα, που με όλη τη συμβολική του φλόγα αδυνατεί να πληρώση την ακατάλυστη δύναμη ενός αναγέννομένου Φοίνικος και σταματά μπροστά στην μυστηριακή λέξη "θεός". Σαν μικρός νάνος ο άνθρωπος νους ερευνά, ζητά, πιστεύει. Λέει πως πιστεύει γιατί εμμένει σ' ένα θεό που αλλάζει μορφές και σχήματα σύμφωνα με τες αντιλήψεις του κάθε λαού. Αν διαβάσεις στους "Αδελφούς Καραμαζώφ" στο κεφάλαιο του Ιεροεξεταστή θ' απορρίψης κάθε θρησκευτικό δόγμα και την ύπαρξη ενός Θεού ακόμα. Γιατί αγ. μου σαν ποίος τάχα νάναι αυτός ο θεός. Κανείς δεν τον ξαίρει. Μπορεί νάναι ένας βασιλιάς μα μπορεί νάναι κι ένας φαράς.. Αυτός είναι ο θεός, "αυτός που αλλάζει την όψη του κόσμου".

Μέσα από την άγρια ανεμοζάλη της ζωής, έξω από τες λύπες και τα βάσανα της ορθώνεται αγέρωχα ίδια κι ακατάλυτη μέσα στο βουβό συγκύλισμα των αιώνων η φύση. Αυτή που χαρίζει την χαρά για να χαλκέψη τη λύπη, αυτή που πλάθη το ανώτερο για να γεννήση το κατώτερο, αυτή που με μια φράση που κλείει όλα, "φέρνει τη ζωή για να την παραδώση στο θάνατο."

Έξω δε από τες εναλασσόμενες αυτές φάσεις, πέρα εκεί στο περιθώριο, στέκεται σαν μοιραίο παίγνιο, σας θεατής που ακριβοπληρώνη ο άνθρωπος. Ο μοιραίος άνθρωπος που στα χέρια του ματώνει η ζωή το έρμαιο αυτό που ζη με τον πόνο, τον αιώνιο κι ασάλευτο αυτό πόνο, που παρέχει στον Άνθρωπο, σύμφωνα με τον μεγάλο μας ποιητή, τον Κωστή Παλαμά, την μοναδική παρηγοριά, την παρηγοριά που φέρνουν οι μεγάλες γέννες των μεγάλων ιδεών και των έργων των μεγάλων, των μοναχικών τους στοχασμούς.

Τι άλλο λοιπόν ζητούμαι μεις μακριά από την φύση αγ. μου. Τι ζητούμαι έξω από το υπέρτατο αυτό εγκαλλώπισμα της αληθινής ανωτερότητας, το τέλειο αυτό συμπλήρωμα της ψυχικής αγνότητας που καταντάει στα χέρια του ανθρώπου το μεγάλο του βασανιστήριο.

Όταν σε κάποιες δημιουργικές στιγμές της ανθρώπινης σκέψης, ο νους ξεπερνάει τα όρια της προσωρινής σκέψης, γιγαντώνεται μπροστά στο άπειρο και ζητά να το ξεδιαλύνη, να το δησπάζοντας το κέλυφος του μυστηρίου που το καλύπτει η γλώσσα, ξεχύνεται ορμητική μα αδυνατώντας να αποδώση συμμαζεύεται κι αφήνει τα χείλη να προσφέρουν σαν σε προσευχή εναρμόνια, Ω φύση πανυπέρτατη, πόσο σε νοιώθω και πόσο σε ποθώ. Κι όμως βρίσκομαι τόσο πολύ μακριά σου. Αυτές είναι αγ. μου οι αντιλήψεις, γραιμένες στο ίδιο περίπου ύφος με το οποίο μιλάς συ και που μπορείς να τες συνοψίσης στες τελευταίες μου λέξεις. Ο άνθρωπος θα βρη την ευτυχία του μόνο σαν μη στο νόημα της φύσης. Με κανένα άλλο τρόπο.

Ας αφίσουμε όμως τες συζητήσεις μας κι ας έρτουμε στην καθημερινή ζωή. Στην εξοχή μου στο χωριό πέρασα πολύ καλά. Η παρέα μας ήταν λίγη μα καλή. Μερικοί γνωστοί από την Λευκωσία. Η μόνη μας απασχόληση το τάβλι, στο οποίο για να σου είμαι ειλικρινής δεν τα πάω και πολύ καλά. Έδερνα βέβαια μέσα μέσα, δεν σου λέω μα τες πιο πολλές φορές τες έτρωα. Αλλού νάχουμεν τύχην.

Αύριο πάω στην Λευκωσία. Αν ρθουν βολικά τα πράματα σύντομα θα έχης γράμμα μου από την Θεσσαλονίκη.

Σχετικά με τα οργανωτικά μαθήματα έγραφα και μου απάντησαν κι όλες ότι τάστειλαν. Ελπίζω να τα πήρες ήδη. Μου βεβαιώνης την λήψιν των. Αναφορικός με τον φίλον μας τον Δημήτρην να τον προσέχης. Μου είναι πολύ ύποπτος. Δεν αλλάζει αγ. μου κανείς ιδεολογίες όπως αλλάζει τα βρωμισμένα του πουκάμισα. Όταν θα κατέβης στο Βαρώνσι θα μιλήσουμε περισσότερα σχετικά και θα σου εξηγήσω την ύποπτον στάσιν του. Αυτά για την ώρα. Τα χαιρετίσματά μου στον Μάρκου Αριστείδην και τα άλλα παιδιά.

Συναδελφικά
Κυριάκος.